

Nýggj leið í undirgrunds-málinum

Hann, ið ikki gevst á hondum, men í sakligari samráðing talar sök sína, røkkur úrslit. Hann, ið hopar undan, fær eingi úrslit.

Straks Sosialurin frætti um hendan nýggja útviklingin í undirgrunds-málinum, vendu vit okkum til Atla Dam og spurdu:

Hvi hevur tú biðað í tveir vikur við almanna kunngeving av hesum?

Satt at siga hevði eg ilt við at trúgva, at vit vundu so langt í fyrstu atsokn og mátti tí kanna um støða danska javnaðarflokksins var eitt trúnaðarmál í innanhýssamráðingunum ella eitt úrslit til almanna kunngevingar, støða teirra vikur frá offisielli støðuni, sum Schlüter hevur ábyrgd fyri vegna Danmark og sum Pauli Ellefsen hevur sagt seg til reiðar at góttaka í Føroyum.

Bæði teir og vit eru í lótu uttanfyri samráðingarnar Føroya/Danmarkar

imillum, og eitt alment útspæl kann tí verða mett sum split í ofisiella dans Schlüters og lógmans, og tað er parlamentariskur siður í millumlanda spurningum, at lata teir sum ábyrgdina hava royna seg fyrst.

Men danska Sosialdemokratiet ásannar nú alment, at er føroyski javnaðarflokkurin ikki við í avtalu um undirgrundina, so hevur hon litið virið sæð frá einum ríkisfelagskapssjónarmiði, tí so vil hon so ella so bera imóti loysningini, og teir hava onga ætlan um at trýsta føroyingar til at loysa.

Teir hava so nú sagt, at úrslitið kann kunngerast almenninginum?

Ja, tí hendan broyting í samráðingargrundarlagn-

um má nú takast við tá samráðingarnar halda fram eftir valið. Tað vildi ørkymlað støðutakan veljaranna, um tað sáð, sum sambandsmenn og tjóðveldismenn nú sáða, og hvørs vøkstur skal verða, at Anker skal nokk buka Atla og teir til at góttaka eina grønlandska rávnisskipan, slapp at næla.

Tað er av stórum týðningi, at veljarin veit, at tað er ein annar møguleiki enn sambands- og tjóðveldismann val imillum loysing og grønlandska skipan.

Hvi fóru tit í holt við hetta so seint sum í august í ár?

Tað gjørdur vit heldur ikki, skítsa okkara hevur verið viðgjørd í flokkinum í eini 4-6 ár, og eg havi ofta á tingi vist á hendan møguleika, men vit hava loyalt latið samgonguna royna seg fyrst.

Tað argaði okkum sjálvsagt, at samgongan var so maktfullkomin og sjálvsøkin, at hon heilt helt andstøðuna uttanfyri hetta livsmál føroyinga. Ein minni frágreiðing av og á í marknaðarnevndini var alt teir buðu okkum meginpartin av skeiðnum.

Sjálvsagt skuldu teir havt valt eina breiða parlamentariska nevnd at standa fyri samráðingunum, men tørvandi evni Jógvan Sundsteins til at ásanna tað avmarking, sum kom at verða í formansmøguleikum hansara, tá Pauli Ellefsen frítt kundi spæla saman við donsku stjórnini, uttan at Sundstein kundi forða, gjørdur, at vit finga ta smølu nevndina við Hilmari, Paula og honum sjálvum. Hendan nevndin kundi sjálvsagt ongan veg koma vegna tørvandi samanhald og kunnleika stjórnarinnar til sjónarmið Paula Ellefsens.

Atli Dam, formaður javnaðarflokksins

Ikki fyrr enn í vár slapp andstøðan eitt sindur uppi aftur, men bert til at samtykkja setan av embætismannanevnd, sum skal kanna lógargrundarlagið fyri at gera undirgrunds-málini til føroyskt sermál, men umboðið, vit skutu upp til hesa nevnd, varð sjálvsagt ikki valt.

Kortini hildu vit, at vit skuldu lata teir fáa nakað av tíð til at leggja úrslit fram.

Men tá tingslitið nærkaðist og tað stóð greitt, at úrslit komu eingi, vaks vandin fyri at eisini føroyingar fóru at taka støðu á sama skeiva grundarlagi, sum Pauli Ellefsen hevur roynt at geva stjórnini og donum, nevniliga at javnaðarmenn vóru órealistiskir við síni alternativu loysn, og at Anker, sum Pauli hevur roynt at taka gíðli, skuldi nokk fáa teir at makka rætt.

Ti bleiv neyðugt at spæla út heilt konkret. Tí tað er avgerandi, at menn sum trúgva uppá sína sök, sjálvir sleppa at samráðast um hana og endalig nektandi loysn fæst valla, fær javnaðarflokkurin ikki styrki til at standa fyri komandi landsstýri.

Hvat væntar tú, tjóðveldismenn nú siga?

Í fyrstu atlugu fara teir sum vant at skuldseta

okkum fyri svik imóti landi og fólki, men tann munandi betri politiska nésin, teir høvdu fram um sambandsmenn, tá uppskotið varð framlagt undir viðgerðini av lógmansrøðuni, kundi kanska bent á, at sum frá liður fara teir at viðurkenna, at hóast teir taptu í at fáa loysingina uppá hetta mál, so gongur loysn javnaðarflokksins fyri so vitt øllum veruligum føroyskum torvi á møti, og tá verða teir kanska við til at fáa hesa fyri Føroyar frægastu loysnina, tí vit kunnu ikki bólast á hesum máli í mong ár afturat, skulu vit ikki missa rættið til amerikumen, russar og aðrar kapitalsterkar tjóðir.

Hvat byggir tú hetta á? Jú, aftaná framløguna fór Petur Reinert á pallin og skýrði uppskotið »Vina- og frælsisbræv nr. II«.

Helst ætlaði hann at spotta, men hann var sera beinrakinn, hetta uppskot kemur helst at roynast eins væl og hitt fyrra, heimastýrisskipanin.

Annars meti eg, at sambandsflokkurin nú noyðist at taka undir, og at sjálfstýrissflokkurin lættliga ger tað, tí hann hevur verið til reiðar at bakka fyri valinum imillum loys-

ing og grønlandska ráevnisskipan, og velja hesa seinnu, var loysing alternativði.

Fólkaflokkurin, sum til fánýtis innvesteraði so nógv prestisju í formannsessin, hevur væl heldur einki val.

So breiður meirluti átti at kunna fingist fyri okkara loysn, frá summum av hugi og øðrum av neyð.

Avgerandi er kortini, at javnaðarflokkurin aftur sleppur at sita fyri samráðingunum, sum leiðandi flokkur í eini samgongu.

Hvi tað?

Fyrst tí, at slíkt mál má berast ígjøgnum av flokki, sum veruliga hevur innlivað seg í hugsjónarstøðið, sum heimastýrisskipanin byggir á.

Harnæst tí mangar tulkningar og »detailspurningar« standa eftir, eitt nú um vit og danski javnaðarflokkurin, skilja tað sama við skrivaðu orðini.

Vitað er ikki, um aðrir danskir flokkar fáast at skilja, at tað ber til at hava skipan, har ongar krónur og oyru eru settar á ríkisfelagsskapin ella undirgrundsspurningin, men hvar ein møguligur danskur partur av avgjöldum er ein samráðingarspurningur eins og ríkisstuðningurin er idag.

Javnaðarflokkurin, sum

